

Mr. P.M.J. (Jewan) de Goede
Advocaat

Postbus 48
9950 AA WINSUM

Sylviuslaan 3
9728 NS GRONINGEN

T 085 - 130 24 30
F 0595 - 854 569

degoede@degoedebestuurrecht.nl
degoede@advocatuurdegoede.nl
www.degoedebestuurrecht.nl

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat
p/a Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Groningenveld
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Per fax vooruit: (070) 379 70 71

Groningen/Winsum, 25 juli 2019

Inzake: GBB e.a./Vaststellingsbesluit Groningen Gasveld 2019-2020

Betreft: zienswijze

Uw ref.: **DGKE-PGG / 19111191**

ZIENSWIJZE ONTWERP-VASTSTELLINGSBESLUIT

Excellentie,

Op 17 juni 2019 heeft u uw voorgenomen vaststellingsbesluit (ontwerp) ter inzage gelegd, waarmee u de operationele strategie wenst vast te stellen voor het Groningen Gasveld 2019-2020 (hierna: **het vaststellingsbesluit**). Tot en met 5 augustus 2019 is het mogelijk daarop zienswijzen in te brengen.

Partijen

Tot behoud van recht dienen hierdoor de navolgende partijen, namens wie ik als advocaat-gemachtigde optreed, een zienswijze in:

- de *Vereniging van schadelijders van de bodembeweging door gaswinning in Groningen* (de Groninger Bodem Beweging), statutair gevestigd te Loppersum;
- de vereniging *Milieudefensie*, statutair gevestigd te Amsterdam;
- de vereniging *Landelijke vereniging tot behoud van de Waddenzee*, (ook genoemd: *Waddenvereniging*), statutair gevestigd te Harlingen;

tezamen aan te duiden als: **GBB, MD en WV**, tenzij een afzonderlijke aanduiding wenselijk is.

In het hiernavolgende zullen de punten van deze zienswijze worden uiteengezet.

Vaststellingsbesluit en beleid gebaseerd op onzekerheden

De gaswinning uit het Groningenveld moet volgens de Minister zo snel mogelijk naar nul. De Minister heeft daarbij het voornemen om gaswinning verder te beperken dan thans het geval is, maar doet hierover geen harde toezeggingen en maakt geen concrete afspraken. Dit is volgens de Minister nog afhankelijk van de uitkomsten van nog lopende onderzoeken naar mogelijkheden de vraag te beperken of alternatieven te bieden. Het beleid blijft hierdoor onduidelijk en onzeker. De Minister dient hierover meer duidelijkheid te verschaffen.

Belangen Groningers

GBB, MD en WV zijn van opvatting dat de bescherming van de belangen van inwoners van Groningen tegen concrete gevolgen van de gaswinning op dit moment nog onvoldoende zijn gewaarborgd. Het is volgens GBB, MD en WV tot nu toe de Minister nog niet gelukt om coherent beleid te ontwikkelen waarin werkelijk wordt tegemoetgekomen aan de nadelen die gaswinning voor Groningers met zich meebrengt. Zo is de afhandeling van oude schades nog steeds niet afgerond en levert dit veel onvrede op. Daarnaast loopt de afhandeling van nieuwe schades en de versterkingsoperatie tevens niet naar behoren. GBB, MD en WV hebben dan ook grote zorgen over de wijze waarop de schade-afhandeling en versterking worden aangepakt. De impact van de gaswinning in Groningen is onverminderd hoog en blijft jaarlijks stijgen. Met de onzekere en ingrijpende versterkingsoperatie in de komende jaren en de huidige schade-afhandeling door de TCMG, zal de negatieve impact alleen nog toenemen. Het sociaal en economisch welbevinden komt daarmee verder onder druk te staan. De Minister dient deze belangen zwaarder mee te wegen in het vaststellingsbesluit en concreter aan te geven hoe hij de belangen van de Groningers zal waarborgen.

Afweging veiligheidsbelangen Groningers vs leveringszekerheid

Het vaststellingsbesluit geeft nog steeds onvoldoende blijk van een deugdelijke afweging van de veiligheidsbelangen en de leveringszekerheid. De belangen van de Groningers, zowel ten aanzien van de veiligheid als ten aanzien van de toenemende impact op de Groningers, worden niet adequaat afgewogen tegen het belang van leveringszekerheid. De leveringszekerheid lijkt in het vaststellingsbesluit het leidende beginsel te zijn en weegt, zoals het nu lijkt, (nog steeds) zwaarder dan de veiligheid van de Groningers. De Minister dient een nieuwe afweging te maken waarbij de veiligheidsbelangen van de Groningers leidend zijn.

Voorts legt de Minister in het vaststellingsbesluit onvoldoende duidelijk uit waarom en in hoeverre aan de leveringszekerheid dient te worden voldaan. Daarnaast is het onvoldoende inzichtelijk welke inspanningen de Minister heeft verricht om ervoor te zorgen dat ter borging van de leveringszekerheid het Groningenveld zo veel als mogelijk wordt ontlast. De Minister maakt tevens niet inzichtelijk welke alternatieve opties er zijn en waarom daarvan geen gebruik kan worden gemaakt teneinde het Groningenveld verder te ontlasten. De Minister dient een nieuwe afweging te maken waarbij de

belangen juist en evenredig worden afgewogen en deze afweging dient te worden gebaseerd op alle relevante feiten en omstandigheden.

Tijdpad uitfasering gaswinning

GBB, MD en WV zijn van opvatting dat in het vaststellingsbesluit onvoldoende wordt onderbouwd waarom het niet mogelijk is om de gaswinning sneller naar nul te brengen. GBB, MD en WV nemen hierbij in ogenschouw het advies van SodM van januari 2018, na de beving in Zeerijp, in combinatie met de twee recente zware aardbevingen (Westerwijtwerd en Garrelsweer) en achten een winningsniveau van meer dan 12 miljard Nm³ niet acceptabel. In het vaststellingsbesluit wordt niet (zo volledig mogelijk) afgewogen waarom een lager winningsniveau niet mogelijk is. De recente uitspraak van de Raad van State bracht dit als belangrijkste aanwijzing aan de Minister naar voren en hier dient de Minister dan ook gevolg aan te geven. De Minister dient in het vaststellingsbesluit te bepalen dat de gaswinning geheel wordt beëindigd en dient daarnaast een tijdpad op te nemen waarbinnen dit zal worden gerealiseerd.

Veiligheidsbeleid

De Minister moet de beoordeling van de veiligheid richten op de vraag in hoeverre wordt voldaan aan de veiligheidsnorm van 10⁻⁵. Om dit te kunnen bepalen dient er sprake te zijn van risicobeleid, een duidelijk toetsingskader en concrete gegevens. Het vaststellingsbesluit omvat nog geen concreet risicobeleid en de Minister kan nog niet aangeven in hoeverre is voldaan aan de veiligheidsnorm. De beoordeling die artikel 52d van de Mijnbouwwet van de Minister vergt kan hij nog niet maken. De Minister dient daarom zo spoedig mogelijk voor alle onderdelen een risicobeleid vast te stellen.

Objectieve veiligheid

Als het gaat om de veiligheidsrisico's en infrastructuur dient het veiligheidsbeleid voor geïnduceerde aardbevingen volgens de Minister, met verwijzing naar de adviezen van de Commissie Meijdam, zoveel als mogelijk aan te sluiten bij de "landelijke uitgangspunten". GBB, MD en WV vragen zich af waarom de Minister de veiligheidssituatie in Groningen vergelijkt met de veiligheidssituatie in de rest van Nederland, aangezien nergens in Nederland de gaswinning dezelfde veiligheidsproblemen veroorzaakt als in Groningen. Indien de Minister aansluit bij de landelijke uitgangspunten dan dient hij dit te onderbouwen. Daarbij moet als uitgangspunt genomen worden dat we weten dat er bodembeweging door gaswinning plaatsvindt en dat die bodembeweging leidt tot concrete veiligheidsrisico's.

Voorts menen GBB, MD en WV dat de Minister onderzoek moet laten uitvoeren naar eventuele cumulatieve risico's en domino-effecten. Zolang dit onderzoek niet is uitgevoerd en de risico's niet bekend zijn, dient de Minister de winning uit voorzorg lager vast te stellen. De Minister dient daarbij in het vaststellingsbesluit op te nemen dat de NAM mitigerende maatregelen moet nemen indien er sprake zal zijn van cumulatieve effecten en/of domino-effecten naar aanleiding van de gevolgen van bodembeweging die zijn ontstaan door de gaswinning.

Subjectieve veiligheid

Er is al jaren sprake van een maatschappelijke ontwrichting als gevolg van bodembeweging door gaswinning. De Minister erkent in het vaststellingsbesluit dat de gaswinning een grote impact heeft op Groningers. Deze impact is het gevolg van zowel de gaswinning en het daarmee gepaard gaande risico op aardbevingen, alsook het gevolg van de trage versterkingsoperatie en afhandeling van schademeldingen. Veel Groningers voelen zich onveilig in hun woning. Alle onzekerheden die hierdoor ontstaan veroorzaken (stress gerelateerde) gezondheidsklachten bij Groningers. De SodM spreekt in haar advies aan de Minister dan ook van een 'voortdurende maatschappelijke ontwrichting'. De Minister dient hier in zijn vaststellingsbesluit dan ook van uit te gaan en niet slechts te spreken van 'maatschappelijke bezorgdheid'. De Minister dient in zijn vaststellingsbesluit concrete maatregelen op te nemen die hij gaat nemen om de maatschappelijk ontwrichting terug te draaien en het veiligheidsgevoel aan de Groningers terug te geven.

Schade-afhandeling

De afhandeling van de schade verloopt nog steeds niet naar behoren. Groningers wachten jarenlang in onzekerheid op een vergoeding van de schade en er is een stuwmeer van schadegevallen ontstaan. De Minister heeft dan ook besloten dat een aantal versnellingsmaatregelen worden genomen. Het vaststellingsbesluit geeft echter onvoldoende weer hoe de Minister de procedure zal gaan verbeteren. Dit dient dan ook alsnog in het vaststellingsbesluit te worden opgenomen. Daarnaast dient de Minister in het vaststellingsbesluit aan te geven welke maatregelen hij gaat nemen die erop zijn gericht om de oude complexe dossiers voor het einde van het jaar weg te werken.

Tempo versterken gebouwen

Op dit moment is nog steeds te veel onduidelijkheid en onzekerheid omtrent de versterking. Daarnaast moeten er, indien de gaswinning conform het vaststellingsbesluit zal worden afgebouwd, wellicht nog meer woningen worden versterkt. Er dienen duidelijke en concrete afspraken gemaakt te worden omtrent de versterking en dit dient sterk te worden versneld. De Minister dient in het vaststellingsbesluit concreet uiteen te zetten hoe de versterking zal worden versneld. Daarnaast dient de Minister, totdat er daadwerkelijk versnelling in de versterking plaatsvindt, een lager winningsniveau vast te stellen. Voorts dient de Minister in te gaan op de bevoegdheid van de TCMG om op korte termijn de benodigde samenwerking met de versterkingsoperatie aan te gaan.

Conclusie

GBB, MD en WV verzoeken u vorenstaande punten mee te wegen en tot verandering te laten leiden in het definitieve vaststellingsbesluit.

Hoogachtend,

P.M.J. (Jewan) de Goede